Raadsvoorstel

Zaaknummer:	1068245
Datum:	04-12-2024
Portefeuillehouder:	Fractievoorzitters
Team:	Griffie
Contactpersoon:	Leen Vermeij

Onderwerp

Standpuntbepaling instellen RAC bij de RUD-Zeeland

Samenvatting

Hoewel de betrokkenheid van raadsleden bij de gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente deelneemt van groot belang is zijn wij er op basis van de aangedragen argumenten (nog) niet van overtuigd dat het instellen van een regionale adviescommissie (RAC) daarvoor het meest geëigende middel is. In de gegeven situatie stellen wij u voor (nog) geen verzoek in te dienen bij het AB van de RUD-Zeeland tot het instellen van een regionale adviescommissie. Mocht in de toekomst blijken of beter worden onderbouwd dat het instellen van een RAC gewenst is en voordelen heeft boven andere manieren om raadsleden te betrekken bij de gr (bijvoorbeeld het instellen van een raadsledenklankbordgroep zoals bij de Veiligheidsregio Zeeland het geval is) dan zijn wij uiteraard bereid om dit voorstel te heroverwegen.

Voorstel

U wordt voorgesteld (nog) niet over te gaan tot het indienen van een verzoek bij het AB van de RUD-Zeeland om een Regionale Adviescommissie (RAC) in te stellen.

Inleiding

Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd, met als doelstelling het versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen. Met de wijziging zijn enkele nieuwe instrumenten in de Wgr geïntroduceerd om gemeenteraden, staten en het AB van het waterschap (hierna: volksvertegenwoordiging) meer in positie te brengen. Het gaat dan om bijvoorbeeld (extra) zienswijzen, een regionale (gemeenschappelijke) adviescommissie, evaluaties en een regionaal enquêterecht. De veelgehoorde wens van gemeenteraden om meer grip en minder afstand tot de gemeenschappelijke regelingen lag hieraan ten grondslag.

Doelstelling

Eén van de instrumenten die met de nieuwe Wgr in het leven is geroepen is de regionale adviescommissie. Met dit voorstel wordt u gevraagd een standpunt in te nemen over de wenselijkheid om het AB van de RUD-Zeeland te verzoeken een regionale adviescommissie in te stellen.

Argumenten

Het algemeen bestuur is verplicht om een adviescommissie in te stellen wanneer de deelnemende volksvertegenwoordigende organen hier unaniem om verzoeken. Met de instelling van een gemeenschappelijke adviescommissie wordt beoogd dat volksvertegenwoordigers in een vroeg stadium worden betrokken bij voorgenomen besluiten van het bestuur van de GR. De commissie heeft daarmee een functie als ‘vooruitgeschoven post’. Er is geen sprake van delegatie van bevoegdheden aan de regionale adviescommissie. Uiteindelijk blijven de raden beslissingsbevoegd over in te dienen zienswijzen. Zie voor meer informatie over de regionale adviescommissie bijlage 1, hoofdstuk 5.

De RUD Zeeland is werkzaam op het gebied van milieutaken door en voor de hele provincie Zeeland. Door de zogenaamde commissie van Aartsen is in opdracht van het Rijk onderzocht of de omgevingsdiensten op dit moment voldoen aan de interpretatie van het begrip ‘robuust’. De algemene conclusie van de commissie van Aartsen is dat de omgevingsdiensten onvoldoende robuust zijn. De commissie heeft 10 maatregelen aanbevolen om dit te verbeteren. Binnen de RUD Zeeland is men bezig om te voldoen aan de eisen van robuustheid. Daarnaast zijn er steeds meer regionale vraagstukken met betrekking tot een schone en veilige leefomgeving – denk bijvoorbeeld aan de energietransitie, de uitstoot van stikstof, waterkwaliteit, PFAS en circulaire economie - die vragen om inzet van kennis van de omgevingsdiensten.

Een gezamenlijke Zeeuws visie en ambitie met betrekking tot de taken van de RUD kan helpen om deze uitdagingen zo effectief en efficiënt mogelijk op te pakken. Met een RAC wordt beoogd hieraan een bijdrage te leveren. Eerder hebben enkele leden van Provinciale Staten met succes een initiatiefvoorstel tot het instellen van een regionale adviescommissie voor de RUD Zeeland ingediend. Ook de gemeenten Middelburg, Schouwen-Duiveland, Reimerswaal, Kapelle en Goes hebben zich aangesloten bij deze oproep. Over de taken en bevoegdheden en de invulling daarvan, alsmede over de tijdbesteding die het van de gemeentelijke afgevaardigde in de RAC gaat vergen zal pas duidelijkheid ontstaan na de instelling van de RAC.

Kanttekeningen en effecten

A. Voornaamste doelstelling van een RAC is dat de raden in een vroegtijdig stadium worden betrokken bij voorgenomen besluiten door het bestuur van de gemeenschappelijke regeling, waarbij de RAC als een soort van vooruitgeschoven post van de raden van de deelnemers fungeert. De RAC kan het bestuur adviseren over voorgenomen besluiten, zelf aandacht vragen voor een onderwerp en gezamenlijke standpunten van de raden van de deelnemers voorbereiden en daarover adviseren aan de raden. Dit kan leiden tot rolonduidelijkheid, omdat de beslissingsbevoegdheid over in te dienen zienswijzen bij de raden blijft. Dit zal met name spelen bij politieke onderwerpen, maar veel minder bij procedurele zaken. Hier zullen de leden van de commissie zich bewust van moeten zijn, maar ook het bestuur zal zich er bewust van moeten zijn dat een positief advies van de RAC geen garantie is voor een positieve zienswijze van de raden van deelnemers.

B. Een andere belangrijke afweging bij de instelling van een RAC is de tijdsbelasting afgezet tegen de toegevoegde waarde van een RAC. Raadsleden ervaren vaak al een grote tijdsbelasting; als daar nog extra vergaderingen bijkomen komt de ervaren belasting van raadsleden verder onder druk te staan. Daartegenover staat dat een RAC voor de overige raadsleden werk uit handen kan nemen, omdat de aangewezen raadsleden in hun vooruitgeschoven post raadswerk voor de andere raadsleden kunnen voorbereiden.

C. Een goede afweging maken of een RAC toegevoegde waarde heeft voor de gemeenteraad is zeker van belang. Bij deze afweging kunnen de volgende factoren een rol spelen:

** het financieel aandeel van de gemeenschappelijke regeling op de gemeentelijke begroting;*

** de impact die de gemeenschappelijke regeling heeft op de inwoners en bedrijven;*

** de mate waarin beleid wordt bepaald binnen de gemeenschappelijke regeling (of is het een zuivere uitvoeringsorganisatie waarbij het beleid wordt bepaald door de raden van de deelnemers).*

D. De optie om een RAC in te stellen is door de wetgever ingesteld om tegemoet te komen aan de behoefte aan democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen. Tegen die achtergrond moet worden bedacht dat de samenstelling van een RAC slechts in beperkte mate een afspiegeling zal zijn van de betrokken gemeenteraden. Bovendien kunnen bepaalde te nemen besluiten door de rol van de RAC in een politiek-bestuurlijke context komen te staan, afhankelijk van de samenstelling van een RAC.

E. Tot slot kan een overweging zijn dat het betrokken zijn van raadsleden via een RAC bij de voorbereiding van bepaalde besluiten op gespannen voet kan komen te staan met (en wellicht afbreuk doet aan) aan hun controlerende rol in de gemeenteraad.

Een vraag die kan worden gesteld bij de overwegingen om al dan niet een RAC in te stellen is of het beoogde doel wellicht even goed kan worden bereikt met het instellen van een klankbordgroep. Ook via het instellen van een klankbordgroep kan een grotere betrokkenheid van de gemeenteraden bij de gemeenschappelijke regeling worden bewerkstelligd, zonder dat deze stuit op afbakeningsvragen met de bevoegdheden van het algemeen en dagelijks bestuur en zonder dat rolonduidelijkheid ontstaat bij de raadsleden die deel uitmaken van de klankbordgroep. Met het instrument klankbordgroep zijn goede ervaringen opgedaan bij de Veiligheidsregio Zeeland, zodanig dat bij de voorbereiding van de laatste wijziging van deze gemeenschappelijke regeling expliciet is benoemd dat door middel van de instelling van een raadsklankbordgroep naar de mening van het AB de juiste invulling wordt gegeven aan de betrokkenheid van raadsleden. Dit en met name de onder D en E geplaatste kanttekeningen geven ons aanleiding tot een terughoudende opstelling.

Financiën

De directe kosten die voortvloeien uit het instellen van een RAC komen voor rekening van de RUD-Zeeland.

Juridische gevolgen

Voor de RAC is een wijziging van de gemeenschappelijke regeling niet noodzakelijk. In artikel 24a Wgr wordt de instelling van een RAC geregeld en dit is altijd van toepassing. Het algemeen bestuur stelt de bevoegdheden, taken en werkwijze van de regionale raadsadviescommissie in een nadere regeling vast

Communicatie

Nadat een raadsbesluit is genomen zal dit ter kennis worden gebracht van Provinciale Staten van Zeeland en de raden van de overige Zeeuwse gemeenten.

Vervolg

n.v.t.

Bijlage(n)

1. Notitie “Samen kom je verder”, de gevolgen van de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) voor de gemeenschappelijke regelingen in Zeeland.
2. (2024, 18 november). Regionale adviescommissie: onbekend en weinig bemind. Website Nederlandse Vereniging voor Raadsleden.
3. Handreiking Grip en controle op regionale samenwerking. Website Nederlandse Vereniging voor Raadsleden.
4. Brief d.d. 30 oktober 2024 van het dagelijks bestuur van RUD-Zeeland